

ségével és egyetemességével — tanároknak, szónokoknak, szülőknek és az érettebb ifjúságnak igen hasznos szolgálatokat tehet a kor lelkiiségének megismertetése és a jellemképzés tekintetében egyaránt.

A benne tömörített gondolatok áttekintését és a hatalmas gyűjtemény használhatóságát igen megkönnyítette volna valamilyen alapelv szerint csoportosított felosztás. Az idézetek rendszerezése u. i. az egyes fogalmi vezérszavak alapján történt. (De ez is csak a tárgymutatónak bizonyos tanulmányozása után derül ki az olvasó számára. Magam pl. hosszú keresés után sem tudtam meggyőződni, hogy vajjon az a mélyértelmű szentágostoni mondás: „Fecisti nos . . .” benne van-e.)

Perjés Miklós illusztrációi felfogásmódjukban és kivitelükben egyaránt híven érzékeltetik a kornak artisztikus hangulatát.

Visy József.

Bognár Cecil: Mi és mások. A mindennapi élet lélektana. 1941. 349 l.

Minden nevelőnek három ügyességgel kell rendelkeznie: szüksége van szakismeretre, leleményesen kell megoldania a módszer kérdését és tisztában kell lennie a növendék lelkével. Gyermekük megismerése terén a szülők is egyre igényesebbek az iskolával szemben. Mi nevelők valóban naponta vizsgálunk a lélektan gyakorlatából. *Mi* nem győzünk tapasztalatokban eléggé gyarapodni, hogy azok a mindig *mások* túl ne járjanak az eszünkön, vagy ne szenvedjenek kelletlenül többet miattunk. Mindenkinek nélkülözhetetlen, de nekünk, nevelőknek, kényerünk a lélektan.

A *Mi és mások* pedagógiája nemcsak a *Hogyan bánjunk a gyermekkel?*, *Emberismeret és önismeret* című fejezetekben mutatkozik meg, hanem velejárója minden lélektani megfigyelésnek végig az egész könyvön. Ime, néhány idézet: „Nem elég a nevelendő gyermek tudatára hatni, ismerni és alakítani kell a tudattalant is.” [70. l.], „Nem engedhetjük szabadjárára a gyermeket, de ne állítsunk eléjük több tilalmat mint amennyi okvetlenül szükséges, ne szabályozzuk agyon őket.” [82. l.]. Szó esik arról, hogyan lehet megtanítani a gyermeket a pénz megbecsülésére s az idő helyes felhasználására. Az iskolai munka hivatástudata a lustaság, a dacosság úgy szerepelnek, mint a közösségbe való beilleszkedés elősegítői, illetve akadályai. Különös szeretettel hajol le ismételtlen a vallás és a filozófia magasságából a tudós nevelő a gyermekhez, akit elronthatnak zsarnokoknak és játékszernek, de akiben mindenkinek elő kell segítenie a szebb jövő ígérését. Épen ezért jó lelki tükröz ez a könyv a pedagógusoknak, ha lelkiismeretvizsgálatot akarnak tartani, hogy helyesen sáfárkodnak-e.

Elmélet és gyakorlat, tudomány és népszerűsítés, szakszerűség és élvezetes értekező próza szerencsés találkozása a *Mi és mások*.

Napjainkban, amikor a közérdek a legfőbb magánérdek, lehet-e könyv időszzerűbb a nagyközönség számára is? A szépirodalomba is belopódzott a karrier-szindarabok, filmek és regények divata. Erdemes azonban megszívlelni a szerző intelmét: „A boldogságot nem lehet egyenesen célbavenni, csak kerülő úton juthatunk hozzá.” [262. l.]. Soha nem volt égetőbb létkérdés a közösségbe való illeszkedés. Bárcsak előmozdítaná ez a szózat is népünkben a közösségi érzést, amely a tapasztalat szerint alatta marad más nemzetek ilyen beállítottságának.

A sokrétű társadalomban való eligazodás irányítúje Bognár Cecil műve, ezért nincs ember, akinek számára nem volna mondanivalója.

Bartos Imre.